

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อชุมชนตลาดน้อย
กรุงเทพมหานคร ในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการปลูกจิตสำนึก
การอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อม

OPINION OF THAI TOURISTS TOWARD AT TALAD NOI
COMMUNITY BANGKOK IN THE ENVIRONMENTAL DIMENSION
AND INSTILLING AWARENESS OF ENVIRONMENTAL
CONSERVATION

มนต์ศิระ จรูญสิทธิ์¹ มณฑกานติ ชุบชูวงศ์²

Monsira Jaroonsit, Montakan Chubchuwong

Received February 2, 2024

Revised April 22, 2024

Accepted May 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านคุณภาพความสะอาดของสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 404 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 18-30 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ย 15,001-30,000 บาทต่อเดือน และมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพและปริมณฑล ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยพบว่า ร้านอาหารในชุมชน ทางเดินในชุมชนและภาพรวมของชุมชนมีความสะอาดในระดับมาก แต่ในด้านการจัดการขยะมูลฝอย การจัดการระเบียบด้านถึงขยะ การแยกขยะ ความสะอาดตามกำแพง และกลิ่นจากสิ่งปฏิกูลยังอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่ามีการรณรงค์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการรณรงค์ด้านการใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะด้านการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย เช่น โรงแรมและที่พักในชุมชนตลาดน้อยควรมีการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาดให้ชัดเจนกว่านี้ อีกทั้งชุมชนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ดูแลรักษาความสะอาดขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งผลการวิจัยจะทำให้คุณภาพ

¹ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผู้เขียนหลัก อีเมล: Jaroonsit@yahoo.com

Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Corresponding Author, Email Address:
Jaroonsit@yahoo.com

² คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ อีเมล: montakan.chu@dpu.ac.th

Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Corresponding Author, Email Address:
montakan.chu@dpu.ac.th

ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยมีการพัฒนาที่ดีขึ้นรวมถึงนักท่องเที่ยวได้รับการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนตลาดน้อย สิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

This research objectives such as 1) Study the opinions of Thai tourists regarding the quality and cleanliness of the environmental of the Talat Noi community. 2) Study the opinions of Thai tourists regarding the campaign to promote awareness of environmental conservation in Talat Noi community. This research is quantitative research. The population used in this research there were 404 Thai tourists aged 18 years and over. The tool of research was a questionnaire. The results of the research found the most of the respondents are female, aged 18-30 years old, occupation company employee's worker, single status, education is at the bachelor's level. Tourist has average income of 15,000-30,000 bath per month and stay in Bangkok and surrounding areas. The research results on the level of opinions of Thai tourists regarding the environment at Talat Noi community found that Restaurants in the community. The footpaths in the community and the overall community are very clean. But in terms of waste management managing trash regulations Garbage separation and cleanliness along walls and the smell from waste is still at a moderate level. Tourists' opinions regarding the campaign to promote awareness of environmental conservation in the community, it was found that the campaign was at a high level. In particular, the campaign for using energy-saving vehicles still at a moderate level. Researcher would like to suggestions for Campaign to promote awareness of environmental conservation at Talat Noi communities such as hotels and accommodations in Talad Noi community should be promote an environmental conservation and clean. The community also organize campaign activities to maintain clean and become a green tourist destination. The results of the research will be causing the environmental quality of the Talat Noi community to be improve and tourists to be more conscious of environmental conservation.

Keywords: Tourists opinions, Environmental conservation awareness, Talad Noi community, Tourism environment, Sustainable tourism

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยคือ ปัจจัยที่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจ ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรทำให้เกิดความยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์หลักที่ทั้งภาครัฐและเอกชนมุ่งเน้นการส่งเสริมภาพลักษณ์ คุณภาพด้านความสะอาด และความปลอดภัย ซึ่งคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเกิดความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยว (ธนเดช อัครภิญากุล, 2564)

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญเป็นจำนวนมาก หนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ “ตลาดชุมชน” ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะตลาดชุมชนมีเอกลักษณ์แสดงถึงวัฒนธรรมความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนในสมัยก่อน

ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวด้านตลาดชุมชนนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร (รุ่งภัสสรณ์ ศรีธาธรณพัฒน์, 2565) ซึ่งชุมชนตลาดน้อยเป็นตลาดชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนตลาดน้อย ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีจะทำให้ชุมชนตลาดน้อยดูน่ามอง และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ (โยษิตา เพ็ชรดี, 2562) ซึ่งคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงการรณรงค์จิตสำนึกในการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยพัฒนายิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำไปเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ

ชุมชนตลาดน้อยเป็นแหล่งชุมชนที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน รวมถึงมีเสน่ห์ดึงดูดและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูง ซึ่งความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ทำให้พื้นที่ชุมชนตลาดน้อยมีการรวบรวมทางสังคม วัฒนธรรม ภาพลักษณ์ ความเชื่อ สะท้อนผ่านชีวิต ประเพณี อาหาร สถาปัตยกรรมจีนโบราณ เป็นต้น (ทัตพล วงศ์สามัคคี และพรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์, 2564) ซึ่งอัตลักษณ์ และวิถีชุมชนตลาดน้อยตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบันนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญา และการสร้างสรรค์จากบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลให้คนยุคปัจจุบันได้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดน้อยให้ยังอยู่สืบไป (ปราจ ศิลปะกิจ และคนอื่นๆ, 2564) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นภาพลักษณ์ของชุมชนตลาดน้อยที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนตลาดน้อย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อยยังมีหลายจุดที่ยังควรปรับปรุงแก้ไขคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้มีผลต่อสุขอนามัยโดยรอบของชุมชน และรวมไปถึงภาพลักษณ์ของชุมชนตลาดน้อย ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ โดยถ้าหากมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่ามาเยือนมากยิ่งขึ้น โดยผู้ทำวิจัยต้องการที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยศึกษาจากการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนชุมชนตลาดน้อยด้านคุณภาพความสะอาดของสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวทางพัฒนา และการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งจะทำให้ชุมชนตลาดน้อยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวที่มีความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม ถ้าทุกภาคส่วนช่วยกันดูแลรักษาและรณรงค์ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านคุณภาพความสะอาดของสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีท่องเที่ยวสีเขียว

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีท่องเที่ยวสีเขียว ไว้ดังนี้

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดสำคัญที่คำนึงถึงผลกระทบของการพัฒนาต่อคนรุ่นอนาคต ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการต่อคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องเสียโอกาสในการตอบสนองความต้องการ อย่างไรก็ตามเพื่อให้แนวคิดดังกล่าว มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมซึ่งมักถูกมองข้ามมาโดยตลอด การขับเคลื่อนจริงในเชิงนโยบายรวมถึงปฏิบัติแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว หรือ Green Economy จึงได้เกิดขึ้น โดยเศรษฐกิจสีเขียวคือ การพัฒนาหรือสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มีการรักษาระบบธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวจึงถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในภาคเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์สีเขียว โรงงานสีเขียว การขนส่งสีเขียว และการท่องเที่ยวสีเขียว

นอกจากนี้ประชาคมโลกยังได้มีการถ่ายทอดแนวคิดทฤษฎี จุดหมายการพัฒนาความยั่งยืน ก้าวสู่ปัจจัยเศรษฐกิจ รวมถึงภาคท่องเที่ยวสู่ภาคอุตสาหกรรมหลักซึ่งมีขั้นตอนขับเคลื่อนที่ถูกวิธี และให้ความสำคัญโดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) รวมถึงโปรแกรมสำหรับสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ (UNEP) ซึ่งมีการกำหนดแนวคิดวิธีส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่าเป็นการส่งเสริมซึ่งเน้นความสำคัญกับทุกปัจจัย ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทั้งปัจจุบันรวมถึงอนาคตโดยเน้นสิ่งที่ผู้มาท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ โดยครอบคลุมทุกประเภทอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวกระแสหลักรวมถึงท่องเที่ยวทางเลือก โดยปัจจัยพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงให้สิ่งจำเป็นต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องต่อเป้าหมายดูแลปัจจัยท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่องเที่ยวสีเขียว และรวมถึงทุกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เน้นด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีสีเขียวมาสร้างเครื่องมือการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 2

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อม

เกรียงศักดิ์ อุคมสินโรจน์ (2549) ได้นิยาม หลักการด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กิจกรรมที่มีขั้นตอนไปด้วยโครงสร้าง องค์กรที่มีการดูแลการปฏิบัติงาน รวมไปถึงขั้นตอนวิธีทำงานดูแลทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมและมีการตรวจสอบกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์และแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นด้านกำจัดขยะมูลฝอย แผนการลดของเสีย แผนดูแลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมต่อบุคคลรวมไปถึงชุมชน รวมถึงปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรหาเทคนิคใหม่ ๆ มาจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพนั้น นอกจากต้องมีความเชี่ยวชาญพร้อมกับความเข้าใจอย่างมาก ในแผนงานการปฏิบัติงานในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ควรมีความชำนาญต่อระบบขององค์กรที่ช่วย ในการพัฒนางานด้านควบคุมป้องกันมลพิษ ขยะมูลฝอย ของเสียของประเทศรวมไปถึงกฎระเบียบด้านต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับด้านบริหารสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลขั้นตอนดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมออกมาอย่างสมบูรณ์ และมีคุณภาพสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ทบทวนวรรณกรรมส่วนนี้มาเป็นแนวทาง ในการทำเครื่องมือการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

สไตส์และคณะอื่น ๆ Styles et al. (2013) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีประสิทธิภาพ นั้น ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนรวมถึงหน่วยงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น มีส่วนสำคัญอย่างมากสำหรับการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพภายใต้กฎเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งการทำงานดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อม นั้นต้องมีการประเมินรายละเอียดประสิทธิภาพหรือคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นระยะ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนั้นมีความจำเป็นอย่างมากกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดส่วนนี้ที่ทบทวนวรรณกรรมนำไปเป็นอีกแนวทางในการทำเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

แนวคิดและทฤษฎีด้านจิตสำนึกความตระหนักและทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม

ภาวิณี ปุณณกันต์ และคนอื่น ๆ (2558, น. 57) ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีด้านจิตสำนึกความตระหนักและทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ความรู้สึกต่างๆ ของมนุษย์ ทั้งความตระหนัก เจตคติ และจิตสำนึก ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม และการกระทำด้านสิ่งแวดล้อม ผู้จัดการสิ่งแวดล้อมรวมถึงนักศึกษาที่มุ่งประเด็น ผลักดันแต่ละคนให้เกิดความรู้สึก ในทางที่เป็นด้านดีกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินกิจกรรมเพื่อรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนมีทัศนคติ ความตระหนัก ในทางบวกด้วยเทคนิคต่างๆ ทั้งด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษผ่านกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา การพยายามให้กลุ่มเป้าหมายได้รับโดยประสบการณ์ตรง เป็นต้น ด้วยเป้าหมายกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคคล ตัดสินใจเพื่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตที่ให้

วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

เกิดสิ่งที่ดีกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีส่วนนี้มาทำเครื่องมือแบบสอบถาม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลและสรุปผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อย ตลาดน้อยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งจากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ในปี 2564 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11,946,480 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากกรณีที่ทราบจำนวนประชากรจากสูตรของทาโร ยามาเนะ (Taro Yamane, 1973) ที่มีความคาดเคลื่อน 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ทำการกำหนดตามสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 404 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามสะดวก (Convenience sampling) และเพื่อสำรวจแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ งานวิจัยนี้จึงเก็บตัวอย่างจำนวน 420 คน โดยแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จะถูกคัดออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย ข้อมูลการรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ภูมิภาค อาณาเขต ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คำถามด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย โดยแบ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย โดยลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดถึงมากที่สุด (Rating scales) ซึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมงานวิจัยในการเก็บแบบสอบถามเชิงปริมาณ

ตอนที่ 3 คำถามแบบสอบถามปลายเปิด ด้านข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและนำมาสรุป เพื่อที่จะทำเป็นข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งข้อมูล ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ โดยเป็นการเก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามจากการลงพื้นที่จริงให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อยจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่เดือน มกราคม 2566 ถึง มีนาคม 2566

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร วารสารงานวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เว็บไซต์ และข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นการใช้วิเคราะห์สถิติข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และภูมิสำเนา โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency statistics) เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลงานวิจัยต่อไป

สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard of deviation) เป็นการวิเคราะห์สถิติด้านระดับความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบแบบสอบถามโดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อคำนวณหาผลสถิติการวิจัยจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลงานวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อยที่ตอบแบบสอบถาม 404 คน สรุปได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	196	48.5
หญิง	208	51.5
	404	100.0
2. อายุ		
18-30 ปี	99	24.5
31-40 ปี	95	23.5
41-50 ปี	61	15.1
51-60 ปี	87	21.5
61 ปีขึ้นไป	62	15.3
	404	100.0
3.อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	19	4.7
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	67	16.6
พนักงานบริษัทเอกชน	154	38.1
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	107	26.5
อื่นๆ	57	14.1
	404	100.0
4.สถานภาพสมรส		
โสด	202	50.0
สมรส	155	38.4
หย่า	18	4.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
หม้าย	29	7.2
	404	100.0
5.ระดับการศึกษา		
มัธยมตอนต้นหรือต่ำกว่า	21	5.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	48	11.9
อนุปริญญา/ปวส	58	14.4
ปริญญาตรี	209	51.7
ปริญญาโทและสูงกว่า	68	16.8
	404	100.0
6.รายได้		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	69	17.1
15,001 – 30, 000 บาท	167	41.3
30, 001 – 45,000 บาท	95	23.5
45,001 – 60, 000 บาท	48	11.9
60, 001 บาทขึ้นไป	25	6.2
	404	100.0
7.ภูมิลำเนา		
กรุงเทพและปริมณฑล	153	37.9
ภาคเหนือ	21	5.2
ภาคกลาง	96	23.8
ภาคตะวันออก	11	2.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	35	8.7
ภาคใต้	81	20.0
ภาคตะวันตก	7	1.7
	404	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษา มีดังนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชมชนตลาดน้อย จำนวน 404 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และเพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5

เมื่อพิจารณาตามอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชมชนตลาดน้อย พบว่า ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมา คือช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ช่วงอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชมชนตลาดน้อย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมา เป็น เจ้าของธุรกิจส่วนตัว 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 อาชีพอื่นๆ

เช่น พนักงาน Freelance ศิลปิน ข้าราชการบำนาญ วิทยากรอิสระด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ แม่บ้าน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และนักเรียนนักศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้อย พบว่าส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงคือ สถานภาพสมรส จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 สถานภาพหม้าย 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้อย พบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาเป็นระดับ ปริญญาโทและสูงกว่า จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือต่ำกว่า จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามรายได้ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อย พบว่าส่วนใหญ่ มีรายได้ 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมา 30,001 - 45,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ถัดมา 45,001 - 60,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และ 60,001 บาทขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.2

เมื่อพิจารณาตามภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนตลาด น้อย พบว่าส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาคือ ภาคกลาง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ภาคใต้ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ภาคเหนือ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ภาคตะวันออก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และภาคตะวันตก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	S.D.	ระดับความ ความเห็น
1. ชุมชนตลาดน้อยมีความสะอาด	3.77	.707	มาก
2. ชุมชนตลาดน้อยปราศจากขยะมูลฝอย	3.38	.777	ปานกลาง
3. ชุมชนตลาดน้อยมีถังขยะเพียงพอ	3.34	.881	ปานกลาง
4. ชุมชนตลาดน้อยปราศจากกลิ่นรบกวนจาก ขยะ สิ่งปฏิกูล และ จากท่อระบายน้ำ	3.31	.842	ปานกลาง
5. ชุมชนตลาดน้อยมีการจัดระเบียบด้านถังขยะแต่ละประเภท อย่างเหมาะสม	3.34	.873	ปานกลาง
6. ร้านอาหารในชุมชนตลาดน้อยมีความ สะอาด ดูน่าเชิญชวนให้ เข้ารับประทาน	3.94	.862	มาก
7. ชุมชนตลาดน้อยปราศจากการขีดเขียนที่ สกปรกตามกำแพง และจุดต่างๆ	3.27	.958	ปานกลาง
8. ทางเดินในชุมชนมีความสะอาด	3.76	.880	มาก
เฉลี่ยรวม	3.51	.594	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม ความสะอาดของชุมชน ตลาดน้อยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวแต่ละด้านส่วนใหญ่คิดว่าร้านอาหารในชุมชนตลาดน้อยมีความสะอาดดูน่าเชิญชวนให้เข้ารับประทาน ส่วนความคิดเห็นด้านความสะอาดของชุมชนตลาดน้อยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าความสะอาดภาพรวมยังต้องพัฒนา ด้านความคิดเห็นต่อทางเดินในชุมชนมีความสะอาดนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่า มีความสะอาดแต่ยังมีบางจุดที่ยังต้องปรับปรุง ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยปราศจากขยะมูลฝอยนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ยังคิดว่าต้องพัฒนาเนื่องจากบางจุดยังมีขยะให้เห็นอยู่ ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยปราศจากกลิ่นรบกวนจากขยะ สิ่งปฏิกูล และจากท่อระบายน้ำนักท่องเที่ยวคิดว่าบางจุดยังมีขยะ ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยมีถังขยะเพียงพอ และชุมชนตลาดน้อยมีการจัดระเบียบด้านถังขยะแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่ดีพอเนื่องจากบางจุดยังมีกลิ่นไม่พึงประสงค์รบกวน รวมถึงการจัดระเบียบยังไม่ถึงกับดีมาก และปริมาณด้านถังขยะไม่เพียงพอ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต้องพัฒนานักต่อไปเมื่อวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนความคิดเห็นด้านชุมชนตลาดน้อยปราศจากการขีดเขียนที่สกปรกตามกำแพงและจุดต่างๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่ายังมีสิ่งสกปรกจากกำแพงอยู่บางจุด ซึ่งเป็นจุดที่ต้องพัฒนาให้ดูสะอาดมากยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาทั้งหมดจะทำให้ชุมชนตลาดน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ การรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ให้ลดการใช้ ถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.46	.828	มาก
2. ชุมชนตลาดน้อยมีการประชาสัมพันธ์และ จัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์และปลูกจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการท่องเที่ยว	3.51	.834	มาก
3. ชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวชุมชนสีเขียว	3.71	.819	มาก
4. ชุมชนตลาดน้อยมีการออกกฎระเบียบด้าน การดูแลความสะอาดและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม	3.59	.814	มาก
5. ชุมชนตลาดน้อยมีการใช้ยานพาหนะที่ ประหยัดพลังงานไว้สำหรับนักท่องเที่ยว	3.38	.939	ปานกลาง
6. ชุมชนตลาดน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้น การดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.62	.829	มาก
7. โรงแรมหรือที่พักในย่านชุมชนตลาดน้อยมี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.80	.908	มาก
8. ชุมชนตลาดน้อยมีช่องทางรับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ พัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม	3.48	.831	มาก
เฉลี่ยรวม	3.57	.617	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวแต่ละด้าน ส่วนใหญ่คิดว่า

ด้านโรงแรมหรือที่พักในย่านชุมชนตลาดน้อยมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนตลาดน้อยระยะหลังมีจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่า ในระยะ 1 - 2 ปี หลังชุมชนตลาดน้อยพยายามพัฒนาด้านการดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งก็ควรที่จะทำต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยมีการออกกฎระเบียบด้านการดูแลความสะอาดและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าชุมชนตลาดน้อยยังไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจน และเคร่งครัดในเรื่องการดูแลด้านความสะอาด ซึ่งชุมชนตลาดน้อยควรพัฒนาด้านการออกกฎออกระเบียบต่อไป ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยมีการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ และปลูกจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าชุมชนตลาดน้อยมีการประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยสังเกตได้จากตามเพจเฟซบุ๊กของตลาดน้อย ทั้งนี้ ผู้วิจัยคิดว่าควรจะจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้บ่อยยิ่งขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้จากกิจกรรม ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยมีช่องทางรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่ายังมีช่องทางในการรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ไม่ชัดเจน ซึ่งชุมชนตลาดน้อยควรมีการเปิดช่องทางในการรับข้อเสนอแนะด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนกว่านี้ ด้านความคิดเห็นชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ให้ลดการใช้ถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่า ชุมชนตลาดน้อยยังมีการรณรงค์ด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมที่ไม่ชัดเจน ซึ่งชุมชนควรจะมีการรณรงค์ด้านการลดการใช้ถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ทุกชนิดที่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกและปฏิบัติตาม และความคิดเห็นด้านชุมชนตลาดน้อยมีการใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานไว้สำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าชุมชนตลาดน้อยมีการใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานเช่น จักรยานบริการนักท่องเที่ยว แต่การโฆษณาด้านยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานของชุมชนตลาดน้อยยังไม่มากพอ ซึ่งชุมชนควรจะโฆษณาด้านนี้ให้มากกว่านี้ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบความคิดเห็นในส่วนคำถามปลายเปิดของแบบสอบถามส่วนที่ 3 (ข้อเสนอแนะ)

ความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดของนักท่องเที่ยว	จำนวนคน
ปรับปรุงความสะอาดภาพรวมเพิ่มถึงขยะ แยกประเภทถึงขยะและรักษาความปลอดภัยให้ดียิ่งขึ้น	20
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรลงพื้นที่ดูแลความสะอาดมากยิ่งขึ้น	5
ควรมีการประชาสัมพันธ์ตลาดน้อยให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากยิ่งขึ้น	5
ชุมชนควรเพิ่มเติมศูนย์บริการท่องเที่ยวในชุมชน ควรมียานพาหนะที่เหมาะสมสำหรับการเดินทาง	3
ควรเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแนะนำสถานที่สำคัญแก่นักท่องเที่ยว	3
ควรมีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity)	1
รวม	37

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวที่ตลาดน้อยตอบความคิดเห็นในแบบสอบถามส่วนคำถามปลายเปิดทั้งหมด 37 คน แบ่งเป็นความคิดเห็นด้านปรับปรุงความสะอาดภาพรวมเพิ่มถึงขยะ แยกประเภทถึงขยะ และรักษาความปลอดภัยให้ดียิ่งขึ้นจำนวน 20 คน ความคิดเห็นด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรลงพื้นที่ดูแลความสะอาดมากยิ่งขึ้นจำนวน 5 คน ความคิดเห็นด้านควรมีการประชาสัมพันธ์ตลาดน้อยให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากยิ่งขึ้นจำนวน 5 คน ความคิดเห็นด้านควรมี

ป้ายประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล และนำสถานที่สำคัญแก่นักท่องเที่ยวจำนวน 3 คน ความคิดเห็นด้านชุมชนควรเพิ่มเติมศูนย์บริการท่องเที่ยวในชุมชน ควรมียานพาหนะที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางจำนวน 3 คน และความคิดเห็นด้านควรมีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity) จำนวน 1 คน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อชุมชนตลาดน้อย กรุงเทพมหานคร ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม และการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถอภิปรายสรุปผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อดังนี้

ความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยค้นพบว่า คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดโดยรวมยังต้องปรับปรุง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ด้านความสะอาดภาพรวมของชุมชนตลาดน้อยยังต้องพัฒนารวมถึงด้านทางเดินชุมชนตลาดน้อยที่มีความสะอาดเพียงระดับหนึ่ง รวมทั้งบางจุดยังมีขยะมูลฝอยอยู่ และยังมีกลิ่นไม่พึงประสงค์รบกวนรวมถึงการจัดระเบียบยังไม่ถึงกับดีมากและปริมาณด้านถังขยะไม่เพียงพอ และกำแพงบางจุดยังมีสิ่งสกปรกติดอยู่ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของวิชา ภูจินดา และณัฐธิดา พัฒนเจริญ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: ชุมชนบ้าน สะนา ตำบลนาไร่ อำเภอนาไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ในชุมชนพบขยะมูลฝอยมากที่สุด ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ซึ่งมีความสอดคล้อง หรือใกล้เคียงกับผลการวิจัยในการเก็บแบบสอบถามซึ่งนักท่องเที่ยวได้ตอบแบบสอบถามในลักษณะที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงข้อเสนอแนะคำถามปลายเปิดก็มีให้คำแนะนำในด้านภาพลักษณ์สิ่งแวดล้อมความสะอาดเช่นกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า การรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่พอสมควร เมื่อพิจารณารายด้านนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่คิดว่าโรงแรมหรือที่พักในย่านชุมชนตลาดน้อยมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสีเขียว เนื่องจากชุมชนตลาดน้อยมีการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นระยะ ส่วนการออกกฎระเบียบด้าน การดูแลความสะอาด และสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยซึ่งยังไม่มีการออกกฎระเบียบที่ชัดเจน และเคร่งครัดในเรื่องการดูแลด้านความสะอาด แต่ชุมชนตลาดน้อยก็มีการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ตามสื่อเพจเฟซบุ๊กของชุมชนตลาดน้อย ส่วนด้านช่องทางในการรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังไม่ชัดเจนว่า จะเสนอแนะได้ในช่องทางไหน รวมถึงชุมชนตลาดน้อยยังมีการรณรงค์ด้านการลดการใช้ถุงพลาสติก หรือบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมที่ไม่ชัดเจน และด้านยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานไว้สำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนตลาดน้อยยังไม่มีโครงการโฆษณามากพอที่จะให้นักท่องเที่ยวรับรู้ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของสิริภัทร์ โชติช่วง และคนอื่นๆ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคดีด้าน 7 Greens ที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเกาะสมุย พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีระดับการรับรู้ด้านเกี่ยวกับภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงแรมและที่พักเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมนำเที่ยวที่คำนึงถึงการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เกาะสมุยมีความเป็นธรรมชาติสูง มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับผลการวิจัย ซึ่งในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความคิดเห็นให้ชุมชนตลาดน้อยมีการจัดกิจกรรมรณรงค์อนุรักษ์ภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยซึ่งในข้อเสนอแนะคำถามปลายเปิดก็มีนักท่องเที่ยวบางส่วนแสดงความคิดเห็นด้านกิจกรรมรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในเชิงนโยบาย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าความสะอาดในภาพรวมยังต้องพัฒนา อีกทั้งบางจุดยังมีขยะมูลฝอยอยู่ และยังมีกลิ่นไม่พึงประสงค์รบกวนจากขยะสิ่งปฏิกูลที่มาจากท่อระบายน้ำ รวมถึงการจัดระเบียบยังไม่ดีมาก ควรจัดระเบียบ และเพิ่มจำนวนถังขยะมากยิ่งขึ้นทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว ประธานชุมชน คนในชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักสิ่งแวดล้อมร่วมมือลงพื้นที่พูดคุยในการแก้ปัญหาที่ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดลดจำนวนขยะมูลฝอย ลดกลิ่นไม่พึงประสงค์ เพิ่มจำนวนถังขยะของชุมชนตลาดน้อยเพื่อให้ชุมชนตลาดน้อยดูสะอาดน่าอยู่ในทุก ๆ จุดรวมถึงทางเดิน รวมถึงช่วยกันดูแล ความสะอาดบนผนังกำแพงที่เป็นศิลปะโบราณให้มีความสะอาดอยู่ตลอด เพื่อให้ดูสะอาดตาและมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ส่วนด้านการรณรงค์ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในเชิงนโยบาย พบว่าการออกกฎระเบียบด้านการดูแลความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย ซึ่งยังไม่มีการออกกฎระเบียบที่ชัดเจนและเคร่งครัดในเรื่องการดูแลด้านความสะอาด และชุมชนตลาดน้อยควรมีการรณรงค์ชี้ชวนพาหนะที่ประหยัดพลังงานไว้สำหรับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เช่น การให้เช่าจักรยานหรือสกู๊ตเตอร์ไฟฟ้าในการเดินทาง รวมถึงโรงแรม และที่พักในชุมชนตลาดน้อย ควรมีการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสะอาดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งชุมชนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ดูแลรักษาความสะอาดขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวบ่อย ๆ รวมถึงรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกเพื่อเป็นการกระตุ้นและปลูกฝังทุกคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ชุมชนควรออกกฎระเบียบเรื่องการทิ้งขยะเป็นที่ยอมรับจริง และมีความเคร่งครัดเพื่อให้นักท่องเที่ยว และคนในชุมชนปฏิบัติตาม อีกทั้งชุมชนควรเปิดช่องทางรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมจากนักท่องเที่ยวหลายช่องทางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อยให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสำนักสิ่งแวดล้อมควรร่วมมือกับประธานชุมชนตลาดน้อยจัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้นมากที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความสะอาดให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาหัวข้อด้านความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย เพื่อเป็นอีกแนวทางในการต่อยอดงานวิจัย และพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลาดน้อย
2. ควรทำการศึกษาทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้อยให้ดียิ่งขึ้น
3. ควรนำงานวิจัยชิ้นนี้ไปทำการศึกษาวิจัยต่อในปีถัดๆ ไป เพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนตลาดน้อย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *ยุทธศาสตร์การส่งเสริมท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) พ.ศ. 2560-2564*.

ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2565 จาก <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T26666.pdf>

เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์. (2549). *การจัดการเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม*. มหาวิทยาลัยรังสิต.

ทัตพล วงศ์สามัคคี, พรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์. (2564). ผลกระทบจากการทับซ้อนของกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ

ระดับชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนย่านตลาดน้อย กรุงเทพมหานคร. *วารสารสาระศาสตร์*

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 4(2), 384-396.

<https://so05.tcithaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/251344/171388>

วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

ธนเดช อัครภิญญากุล. (2564). ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ปราง คิลปะกิจ และคนอื่นๆ. (2564). ศิลปะบนพื้นที่และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษา ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารชุมชนวิจัย*, 16(1), 24-36. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/253652/174534>

ภาวิณี ปุณณกันต์, สากล จินะกุล และเสริมยศ สมมัน. (2558). คนเราตัดสินใจเพื่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร. ส.โพนุลย์การพิมพ์.

โยษิตา เพ็ชรดี. (2562). แนวทางการพัฒนาย่านตลาดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว [สารนิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

รุ่งภัสสรณ์ ศรีธาธาณพัฒน์. (2565). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติวิถีใหม่ของชาวชุมชนตลาดน้ำพื้นที่ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจิตรวรรณสาร*, 6(3), 105-117.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/259649/175669>

วิสาขา ภูจินดา และณัฐธิดา พัฒนเจริญ. (2564). การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านสะน่า ตำบลนาไร่ อำเภอนาไร่ จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 13(2), 301-319.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/252386/172663>

สิริภัทร์ โชติช่วง และคนอื่นๆ. (2561). ทศนคติด้าน 7 Greens ที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเกาะสมุย. *วารสารคณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 13(1), 124-136.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/79367/92429>

Styles, D., Schonberger, H & Martos, J.L.G. (2013). *Best environmental management practice in the tourism sector: JRC scientific and policy reports*. European Commission.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.